

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Έτσι Ξεκινήσαμε
ΤΟ Α΄ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΤΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Νοέμβριος 2024

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ (1926) τῆς Ἐξόδου (τὴν Φεβρουάριον τῆς 10ης πρὸς 11η Ἀπριλίου 1826) τῆς ἡρωϊκῆς φρουρᾶς τῆς εἶχεν ἡ πόλις τοῦ Μεσολογγίου τὴν τιμὴν νὰ δεχθῆ μεταξύ τῶν ἄλλων ἐπισήμων καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν πόλεων Ἀθηνῶν, Πατρῶν, Ἰωαννίνων καὶ Ἀγρινίου ἀξιοτίμους κ.κ. Πάτσην, Βλάχον, Πυρσινέλλαν καὶ Παναγόπουλον. Ἡ ἐπὶ ταύτῳ συγκέντρωσις πέντε Δημάρχων καὶ ἡ ἐπὶ τῶν δημοτικῶν πραγμάτων, ὡς ἦτο φυσικόν, γενομένη συζήτησις κατέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς συγκεντρώσεως ὅλων τῶν Δημάρχων τῆς Ἑλλάδος ἵνα ἀπὸ κοινοῦ μελετήσουν τὰ δημοτικὰ ζητήματα καὶ ἀπὸ κοινοῦ προβοῦν εἰς διαβήματα πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπροσωπεΐαν καὶ τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν οὐσιαστικὴν αὐτοδιοίκησιν τῶν δήμων καὶ τὴν εὐρυσιν τῶν οἰκονομικῶν τῶν μέσων.

Ὁμοφώνῳ ἀποφάσει ἐπεφορτίσαμεν τὸν κ. Πάτσην νὰ ρυθμίσῃ τὰ τῆς συγκλήσεως συνεδρίου ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν, ἀφοῦ πρῶτον δι' ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς τοῦ ἐρωτήσῃ τοὺς ἀξιοτίμους συναδέλφους ἐάν ἐγκρίνωσι τὴν σκέψιν μας. Ἐνθουσιώδεις ἀπαντήσεις ἐδόθησαν ἀμέσως εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Πάτση, καὶ τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου, κατόπιν τῶν ἐνεργειῶν ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπαρτισθείσης, ἐκ τῶν Δημάρχων κ.κ. Πάτση Ἀθηναίων, Παναγιωτοπούλου Πειραιῶς, Βλάχου Πατρῶν, Ἰορδάνου Καβάλλας, Ἀλιναλμάζη Ἀλεξανδρουπόλεως, Πυρσινέλ-

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Ιωαννίνων, Κανέλλου Χίου, Βογιατζάκη Ἡρακλείου
εὐαγγελάτου Μεσολογγίου, ἐκηρύχθη ἡ ἔναρξις τῶν
εργασιῶν τοῦ συνεδρίου ὑπὸ τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὸν κ.
Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν
κ. Ἄνδρ. Μιχαλακοπούλου, παρουσία τοῦ κ. Προέδρου τῆς
Δημοκρατίας, τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, τοῦ κ. Πρυτά-
νεως τοῦ Πανεπιστημίου, τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας,
τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων, πολλῶν βουλευτῶν καὶ πλεί-
στου κόσμου τῶν ἐπιστημῶν, τῶν γραμμάτων καὶ τῆς πο-
λιτικῆς.

Μετὰ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ κ. Πάτσης
ἐξέθηκε τὸν σκοπὸν τοῦ συνεδρίου καὶ ἐπεκαλέσθη τὸ ἐν-
διαφέρον τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν γνωμῶν καὶ τῶν ἀπο-
φάσεων αὐτοῦ, τὸ ἀπόγευμα δὲ τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐγένοντο
αἱ ἀρχαιρεσίαι καὶ ἐξελέγησαν: Πρόεδρος ὁ κ. Πάτσης,
Ἀντιπρόεδροι οἱ Δήμαρχοι: Πατρῶν κ. Βλάχου, Ἰωαννί-
νων κ. Πυρσινέλλας, Λαμίας κ. Μακρόπουλος, Καβάλλας
κ. Ἰορδάνου, Ἡρακλείου κ. Βογιατζάκης καὶ Γενικὸς Γραμ-
ματεὺς ὁ ὑπογραφόμενος Χρ. Εὐαγγελάτος, δήμαρχος Με-
σολογγίου.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ συνεδρίου διήρκεσαν μίαν ἐβδομάδα
καὶ τὰ πορίσματα αὐτοῦ διετυπώθησαν εἰς τὰ κατωτέρω
δημοσιευόμενα ψηφίσματα, ἅτινα ἐπεδόθησαν ὑπὸ τοῦ
Προέδρου εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπρο-
σωπείαν.

Ἄξιον πάσης ἐξάρσεως εἶνε τὸ γεγονὸς τῆς δι' ὁμοφώ-
νου τοῦ συνεδρίου ἀποφάσεως συμπήξεως τῆς «Ἐνώσε-
ως τῶν Δήμων τῆς Ἑλλάδος». Ταύτης τὸ Προεδρεῖον, κα-

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ἀρχαιρεσιῶν, ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κ.κ. Σπυρ. Πάτση
ροέδρου, Τάκη Παναγιωτοπούλου ὡς Ἀντιπροέδρου,
Αρ. Εὐαγγελάτου ὡς Γενικοῦ Γραμματέως, Ι. Βλάχου, Ι.
Μακροπούλου, Ε. Μουντάκη, Μ. Πατρικίου, Σπ. Σπυρίδη
καὶ Σ. Σωφρώνη ὡς μελῶν, ἡ δὲ διεύθυνσις τῶν γραφείων
τῆς «Ε.Δ.Ε.» ἀνετέθη εἰς τὸν κ. Τ. Λαμπρινόπουλον, Γενι-
κὸν Γραμματέα τοῦ Δήμου Πειραιῶς.

ΧΡ. Γ. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ
Δήμαρχος Μεσολογίου

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

“Όλα τα ψηφίσματα

1ον

«Τὸ Συνέδριον ἔχον ὑπ’ ὄψει τὸ ἄρθρον 107 τοῦ Συντάγματος καθ’ ὃ: «Τὸ κράτος...κλπ.», φρονεῖ ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ κώδικος τῆς νομοθεσίας περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων, ἰδίᾳ αἱ τῶν ἄρθρων 95§ 3,4,71,72 καὶ 117 αὐτοῦ, θεσπίζουσαι προληπτικὸν ἔλεγχον τῶν πράξεων τῶν Δημοτικῶν Συμβουλίων δέον νὰ καταργηθῶσιν ὡς περιορίζουσαι τὴν πρωτοβουλίαν καὶ ἐλευθέραν δρᾶσιν αὐτῶν. Διὰ τοὺς ἰδίους λόγους, ἂν μὴ καταργηθῇ, νὰ μεταρρυθμισθῇ τὸ ἄρθρον 127 τοῦ κώδικος, ἀναγνωριζομένης τῆς ἀποφασιστικῆς ἀρμοδιότητος τῶν Δημοτικῶν Συμβουλίων ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων περὶ ὧν προνοεῖ τὸ ἄρθρον τοῦτο.»

2ον

«Περαιτέρω τὸ Συνέδριον, ὡς ἀσφαλῆ ἐγγύησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἀναγνωριζομένης ἀρμοδιότητος τῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ ἐλευθέρας ἀσκήσεως αὐτῆς, κρίνει ἐπιβεβλημένην τὴν ἄμεσον σύστασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.»

3ον

«Τὸ Συνέδριον θεωρεῖ ὅτι οἱ ὑπὸ τῆς ὑφισταμένης νομοθεσίας ἐπιτρεπόμενοι δημοτικοὶ πόροι εἶναι ἀνεπαρκεῖς πρὸς

[9]

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ήρωσιν τῶν σκοπῶν οὓς ἐξυπηρετεῖ ἡ αὐτοδιοίκησις ἡμῶν, ὡς οὗτοι ἐμφανίζονται ἰδίᾳ μετὰ τήν, συνεπείᾳ τῶν γεγονότων τῶν τελευταίων ἐτῶν, καταπληκτικὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ραγδαίαν ἐπέκτασιν τῆς ἐκτάσεως τῶν πόλεων. Χωρὶς δὲ νὰ παρορᾷ τὰς ἐξαιρετικὰς οἰκονομικὰς δυσχερείας εἰς ἃς εὐρέθη καὶ εὐρίσκεται τὸ κράτος δέν δύναται νὰ μὴ ἐκφράσῃ τὴν δυσφορίαν αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπὸ τῆς φορολογικῆς ἐξουσίας τῶν δήμων ἀφαιρέσιν πλείστων κατὰ φύσιν καὶ θεωρίαν καθαρῶς δημοτικῶν πόρων.»

«Ἡ αὐξήσις τῶν δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν ἐσόδων διὰ τῆς ἀνακτήσεως ἐκεῖνων τὰ ὅποια περιέχονται εἰς τὸ δημόσιον καίτοι ἀποτελοῦντα φυσικοὺς τῶν πόλεων πόρους, διὰ τῆς ἐξευρέσεως νέων συμφώνως πρὸς τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις τῆς φορολογικῆς δικαιοσύνης, διὰ τῆς δημιουργίας δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ διὰ τῆς μελέτης καὶ καθιερώσεως τοῦ καταλληλοτέρου δι' ἐκάστην περίπτωσιν καὶ περιφέρειαν συστήματος ἐκμεταλλεύσεως τῆς δημοτικῆς καὶ κοινοτικῆς περιουσίας.

Ἡ περιφρούρησις τῆς αὐτονομίας τῶν ὀργανισμῶν τῆς αὐτοδιοικήσεως ἀπὸ τὰς ἐκδηλουμένας ἐκάστοτε συγκεντρικὰς τάσεις τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς, ἡ αὐξήσις τῆς ἐξουσίας των, ἡ ἐπέκτασις τῆς ἀρμοδιότητος των καὶ ἡ κατοχύρωσις αὐτῶν, τὸ μὲν διὰ τῆς καλλιτέρας ἐπιλογῆς τῶν ὀργάνων καὶ τῶν μεθόδων τῆς κεντρικῆς διοικήσεως, τὸ δὲ διὰ τῆς καθιερώσεως ἑνὸς πλήρους καὶ ἀρτίως ὀργανομένου συστήματος ἀπονομῆς τῆς διοικητικῆς δικαιοσύνης.»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

„ΛΠΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 1927 - ΑΘΗΝΑΙ

ΙΔΡΥΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΧΡ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΕΝ ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἀπὸ 1 Ἀπριλίου 1927 ἐκθέσεως
τοῦ κ. Ι. Μακρόπουλου, Διευθυντοῦ Α΄ τάξεως
τῆς Νομαρχίας Εὐβοίας.

Κατὰ κανόνα ἐθαύμασα τὴν ἐπιτελουμένην πρόοδον ὑπὸ
τῶν κοινοτήτων, ἐκδηλουμένην εἰς τὴν κατασκευὴν κοινο-
τικῶν ἔργων, ἄλλων μὲν διὰ χρηματικῆς δαπάνης ἄλλων
διὰ προσωπικῆς ἐργασίας καὶ ἄλλων διὰ συνδυασμῶν ἀμ-
φοτέρων. Ἰδίᾳ ἢ προσωπικῇ ἐργασίᾳ ἐπετέλεσε κυριολε-
κτικῶς θαύματα. Μεγαλοπρεπεῖς ἐκκλησίαι, ἐπιβλητικὰ
σχολεῖα, κοινοτικά γεφυρίδια, ὁδοὶ καὶ κρήναι ἐβεβαίουν
ἀπτῶς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινοτήτων. Εὐτυχῶς
διέγνωσα ὅτι ἀνεπτύχθη καὶ ἄμιλλα τῶν κοινοτήτων πρὸς
ἀλλήλας. Σχεδὸν πανταχοῦ οἱ κάτοικοι, εἰς οὓς δημοσίᾳ
ἀπετεινόμενῳ μὴ ἀρκοῦμενος εἰς τὴν μετὰ τοῦ κοινοτικοῦ
συμβουλίου ἐπαφήν, μοὶ ἐδήλουν ὅτι μόνον δωρεάν διά-
θεσιν μηχανικοῦ παρὰ τοῦ Κράτους ζητοῦσι καὶ αὐτοὶ εἶναι
πρόθυμοι νὰ παράσχωσι προσωπικὴν ἐργασίαν, ὅσηδήπο-
τε ἀπαιτεῖται διὰ τὰ τοπικὰ ἔργα.

Καταπληκτικὴν καὶ ὑποδειγματικὴν κατασκευὴν ἔργου
διεπίστωσα ἐν τῇ κοινότητι Ὀκτωνιάς τοῦ τέως δήμου

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**

νος. Ἡ κοινότης αὕτη κεῖται ἐπὶ ὑψηλοτάτου ὄρους, προηγουμένως μετὰ δυσκολίας ἠδύνατὸ τις δι' ἡμιόρου νὰ ἀναρριχηθῆ. Ἐζήτησαν πέρυσι καὶ ἐπέτυχον τὴν διακρατικοῦ μηχανικοῦ χάραξιν ὁδοῦ 4½ ἕως 5 χιλιομέτρων. Εἰργάσθησαν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις 50 ἡμερομίσθια τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ περὶ τὰ εἰκοσιπέντε τὸ τρέχον καὶ ἤδη ἐγγίζουσιν νὰ ἐνωθοῦν μετὰ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Αὐλωναρίου διὰ λεωφόρου πλάτους 8-12 μέτρων. Τιτάνειον ὁμολογουμένως ἔργον μὲ τιτανεῖους ἐκβραχισμοὺς καὶ ἐπιχωματώσεις.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο κ. Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης (1851-1911) το 1903 συνέταξε το πρώτο καταστατικό θεσσαλικού αγροτικού συλλόγου, όπου για την αυτοδιοίκηση γράφει:

«Τὸ βιβλίριον τοῦτο, τὸ περιέχον τὸ Καταστατικὸν τῆς νεωστὶ ἀποκαταστάσης Κοινότητος τοῦ μικροῦ χωρίου Κοσκινᾶ τῆς Καρδίτσης, μοὶ φαίνεται ὡς μία αἴγλη φωτός, ἔν φαεινὸν βῆμα, ἔν εὐχηθὸν κήρυγμα προόδου, εὐημερίας καὶ ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀλλαγὴ ἐξουσίας καὶ Κυβερνήσεως, καὶ ἡ φυσικὴ ἐντεῦθεν ἀνωμαλία, ἡ ζύμωσις ἢ ἐκ τοῦ κομματισμοῦ προερχομένη, ἡ ἀνεπάρκεια καὶ ἀφροντισία τῶν Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων, τῶν λόγῳ μὲν ἐπαγγελλομένων ἐκάστοτε τὴν λεγομένην ἀποκέντρωσιν, πράγματι δὲ ἐξασκουσῶν τὴν συγκέντρωσιν μέχρις ἀποπνιγμοῦ, καὶ ἡ γειτνιάσις τοῦ συχνὰ πλημμυροῦντος Παμίσου, ὅλα ταῦτα συλλήβδην ὑπῆρξαν ἀφορμὴ ὅπως μὴ διοικῆται καλῶς τὸ χωρίον καὶ φθίνη ἡ Κοινότης. Χάρις τῷ Θεῷ ἀνέτειλεν ἐπ' ἐσχάτων ἡ εὐεργέτις πρωτοβουλία νεαρῶν εὐπαιδευτῶν ἀνδρῶν, τέκνων τοῦ αὐτοῦ χωρίου, εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ὁποίων ἐπῆλθε φωτισμὸς καὶ εὐβουλία, πρὸς ἄρσιν τῶν κακῶν τούτων.»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Λάζαρος Κύριζογλου

Πρόεδρος Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος
Δήμαρχος Αμπελοκήπων-Μενεμένης

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ακαδημίας 65 & Γενναδίου 8, 10678 Αθήνα
τηλ.: 213 214.7500 · info@kede.gr · www.kede.gr